

پیشروی انقلابی

مروری بر مهم‌ترین حوادث رخ داده در دانشگاه فردوسی مشهد

تظاهرات دانشجویان دانشگاه فردوسی- سال ۵۷

دانشگاه قدیمی شهر همیشه هم محل عبور و مرور دانشجویهای کتاب به‌دست نبوده و در رویدادها و حوادثی که دامنه کشوری داشته، نقش پر رنگی ایفا کرده است. قطعاً

یکی از رویدادها و حوادث مهمی که می‌توان آن را در تاریخ رخدادهای مهم دانشگاه فردوسی ثبت کرد، نقش سال ۱۳۵۷ در مشهد است.

آغاز جنبش‌های دانشجویی

دانشگاه فردوسی به‌عنوان یکی از کانون‌های انقلابی در مشهد، محل اتفاق‌ها و رویدادهای بسیاری بوده است. اگرچه دانشکده‌های پزشکی و ادبیات در این میان، نقش پررنگ‌تری نسبت به دیگر دانشکده‌ها ایفا کرده‌اند، نباید نقش دانشجویان دیگر دانشکده‌ها و دیگر رشته‌ها را از قلم انداخت. تجمع‌های دانشجویی، راهپیمایی‌ها، اعتصاب‌ها و ثبت‌نام دانشجویان بسیاری از این دانشگاه با پسوند «شهیدانقلاب» گواهی بر این مهم است.

جنبش دانشجویی مشهد که از دانشکده پزشکی شروع شده بود با تأسیس دیگر دانشکده‌ها فراگیر شد. همچنین با تأسیس دانشکده ادبیات، تحولات فکری بسیاری میان دانشجویان به وجود آمد. حضور دکتر علی شریعتی در این دانشکده و ارائه تئوری‌های انقلاب موجب شد تمام نگاه‌ها به این سمت، معطوف شود و دانشکده ادبیات یکی از کانون‌های مبارزاتی باشد. همچنین توسعه دانشگاه مشهد بعد از سال ۱۳۴۲ و راه‌اندازی دانشکده‌های مختلف موجب شد قشر دانشگاهی مشهد با حضور در کانون‌ها و انجمن‌های مختلف به مبارزه با حکومت پهلوی ادامه دهند. در ادامه ارتباط علمی دانشکده با علما و روحانیون مبارز مشهد موجب شد در نگاه عموم، دانشگاهیان در مبارزات ضدشاه، پیشرو باشند؛ بنابراین در بیشتر تجمع‌های سال ۱۳۵۷ حضور پررنگ دانشجویان مشهد، به وضوح دیده می‌شود آنچنان که مراکز دانشگاهی و بیمارستان‌ها، محل فعالیت انقلابیون و در ردیف کانون‌های فعال انقلابی قرار می‌گیرند.

پیش از کودتای ۲۸ مرداد

بنابر اسناد تاریخی، دانشجویان تا قبل از کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ تحصنی نداشتند؛ فقط یک راهپیمایی به عنوان تکمیل اموزشکده پزشکی برگزار شده که در آن دانشجویان بیرون از دانشکده پنجاه متری حرکت کرده‌اند و سپس این تحصن را با خواندن قطعه‌نامه به پایان رسانده‌اند. در واقع فعالیت احزاب جبهه ملی و حزب ایران در این زمان گسترده بود آنچنان که بعداز کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲می‌امند و دانشجویانی را که در احزاب فعال بودند، دستگیر می‌کردند.

بیمارستان‌ها؛ کانون‌های مبارزان انقلاب

بیشتر پزشکان که دانشجویان یا فارغ‌التحصیلان دانشگاه فردوسی بودند، به عنوان پیشرو در مسائل انقلاب حضور داشتند. طبق اسناد تاریخی، پس از اینکه کشتار مردم در مبارزات انقلاب شروع شده، پزشکان تصمیم می‌گیرند از مداوای نظامیان خودداری کنند؛ بنابراین در اطلاعیه‌ای تأکید می‌کنند که دفترچه‌های بیمه نظامیان از اعتبار ساقط است. این امر سبب خشم نظامیان می‌شود و حوادث بیمارستان امام‌رضاع) و حمله به بخش اطفال رخ می‌دهد.

۱۲ مهر ۱۳۵۷:

درخواست خروج گارد

دانشجویان دانشکده‌های ادبیات، علوم‌انسانی و علوم تربیتی در پایان تجمع خود با انتشار قطعنامه‌ای، خواستار خروج

روزنامه شهرواز مشهد روزنامه

۴شنبه ۱۳ آذر ۱۳۸۸ ۲۰مهرماه ۱۳۸۵

۱۲

دانشگاه ممتازی که امروز در محل فلکه پارک قرار دارد و به جرئت می‌توان گفت مهم‌ترین مکان علم‌اندوزی مشهد به‌شمار می‌رود، در روزگار دور، قریب به نیم قرن پیش، تازه پاگرفته بود. آن‌زمان یعنی در اوایل دهه ۳۰، بسیاری از مردم مشهد، حتی سواد خواندن و نوشتن نداشتند، تعداد مدارس کم بود، بسیاری از جوانان

دکتر غلامرضا ذات‌علیان

دانشکده با ۶ کلاس سر پاشد

و در ادامه مرحوم دکتر فیاض با بودجه‌ای که از درآمد دانشکده ذخیره می‌کند، باقی‌را از فردی به نام دکتر فاضل در خیابان اسرار خریداری می‌کند تا ساختمان دانشکده را آنجا بسازد؛ یعنی همان نقطه‌ای که امروز محل جهاد دانشگاهی است. آن موقع ادبیات فارسی، زبان فرانسه، زبان انگلیسی و تاریخ- جغرافیا از رشته‌های موجود دانشکده بوده است. ساختمان خیابان اسرار با ساخت ۶ کلاس کارش را آغاز می‌کند و به تدریج ساختمان کامل می‌شود. رئیس دانشکده، دکتر فیاض پس از راه‌اندازی کتابخانه دانشکده، از تمام کتاب‌های منتشر شده انتشارات «پاپو» نسخه‌هایی برای دانشجویان تهیه می‌کند و به‌مرور نیز این کتابخانه کامل می‌شود. علاوه بر این خود دکتر ذات‌علیان نیز به خواست رئیس دانشکده و با بودجه‌ای که در اختیارش گذاشته می‌شود، سالن آمفی تئاتر و ۱۲ آزمایشگاه زبان دانشکده را برپا می‌کند. دکتر ذات‌علیان با مقایسه دانشجویان قدیم و فعلی می‌گوید: باید بگویم افول عجیبی صورت گرفته و آن علاقه‌مندی و دلچسپی و تلاش و کوشش هم از وجود دانشجویان و هم استادان رخت برپسته است.

دکتر حسین الهی

از استادان انضباط و آزادی‌گی آموختم

دکتر حسین الهی، استاد بازنشسته گروه تاریخ دانشکده ادبیات و از جمله داش آموختگان سومین ورودی این دانشکده در سال ۱۳۴۱ است؛ البته در آن مقطع، رشته تاریخ و جغرافیا از یکدیگر تفکیک نشده بود و الهی، لیسانس خود را در این رشته گرفته است. او پس از آن برای کسب مدارک فوق و دکتری، به تدریب در دانشسرای عالی تهران و دانشگاه تهران به تحصیل پرداخت و در نهایت به عنوان مدرس به دانشگاه مشهد بازگشت و تا اواسط دهه ۸۰ شمسی استاد گروه بود.

الهی در بیان خاطرات خود از دانشگاه مشهد، دانشکده ادبیات را در دوران تحصیل خود، دانشکده‌ای معرفی می‌کند که در عین داشتن مشکلات، باز هم دارای فضایی کاملاً علمی بود؛ «استادان زمان ما، افراد بسیار شاخصی بودند که من نظیر ایشان را کمتر سراغ دارم و همیشه با افتخار گفته‌ام که افتخار شاگردی را به شخصیتی همچون دکتر لطف‌ا...مفخم‌ پایان،

دکتر رامپور صدرنوی

دانشگاه فردوسی، شانه‌به‌شانه دانشگاه‌های بین‌المللی

الفت دکتر رامپور صدرنوی با دانشگاه فردوسی سر به نیم‌قرن زده است. او که سال ۴۸ در دانشکده ادبیات استخدام شد، پیش از آن ۱۱ سال در آلمان به تحصیل مشغول بود و مدرک دکتری خود را در رشته اقتصاد و فوق لیسانس را در رشته جامعه‌شناسی گرفت. وقتی سال ۴۷ به ایران برگشت در ابتدا قرار بود در دانشگاه تهران، به تدریس مشغول شود اما بنا به سفارش پدرش که بیمار بود، تصمیم گرفت دانشگاه مشهد را برای خدمت، انتخاب کند. خودش می‌گوید: در آن زمان، آقای دکتر محمود رامیار، معاون مالی دانشگاه بودند و به من گفتند ما‌تو را استخدام می‌کنیم، مشروط بر اینکه تدریس همه درس‌های اقتصاد دانشگاه فردوسی را برعهده بگیری. آن‌زمان دانشجویان در تمام رشته‌ها، ملزم به آموختن اقتصاد و جامعه‌شناسی بودند. یادم است ساعت کارم به حدود ۴۰ ساعت در هفته رسید؛ چون هیچ جامعه‌شناس دیگری در استان خراسان نداشتیم. رشته‌های دانشکده ادبیات هم شامل ادبیات فارسی، تاریخ، جغرافیا، عربی، انگلیسی و فرانسه بود. در ادامه نیز بخش جامعه‌شناسی تأسیس زده می‌رفت، او در واقع دل به دانشگاه داده بود.

بی‌آموختن علم و دانشی، پا به جامعه می‌گذاشتند و در کسب و کاری مشغول می‌شدند. در این میان، معدود افرادی هم بودند که شانس آموختن علم را پیدا کردند، برای تکمیل دانش خود، به خارج از کشور رفتند و در نهایت دوباره به وطن برگشتند. آنان فهمیده بودند که وجودشان تا چه اندازه می‌تواند ایران را به سمت تحول و پیشرفت به جلو ببر. همین شد که در گذر

دکتر محمدحسین پاپلی یزدی

دانشجویان جغرافیا، نقشه‌خوان جنگ شدند

دکتر محمدحسین پاپلی یزدی از استادان پیش کسوت گروه جغرافیای دانشکده ادبیات و علوم‌انسانی دانشگاه فردوسی است. او سال ۴۶ در رشته جغرافیای دانشگاه مشهد قبول می‌شود و با عشق و علاقه از یزد به این شهر نقل مکان می‌کند. سال ۵۰ فارغ‌التحصیل می‌شود و پس از آن تا سال ۵۴ به‌عنوان کارشناس در همین دانشگاه خدمت می‌دهد. پاپلی یزدی در ادامه با بورسیه به کشور فرانسه می‌رود و سال ۶۲ که به ایران و مشهد بازمی‌گردد تا سال ۸۰ در دانشکده ادبیات و علوم انسانی تدریس می‌کند و پس از این دوران بوده است که به دانشکده تربیت مدرس تهران منتقل می‌شود. او که اکنون ساکن مشهد است، اتفاقاً زمان راه‌اندازی گروه جغرافیای دانشگاه این شهر را سال ۱۳۳۴ بیان می‌کند که توسط مرحوم دکتر لطف‌ا...مفخم‌پایان تأسیس شده است؛ موسیقی دان برجسته‌ای که پیش از این، گروه جغرافیای دانشگاه تبریز را راه‌اندازی کرده است.

دکترها سیروس سهامی، عباس سعیدی رضوانی، مهدی صدیقی، زیبا خرسند، غم‌امی و محمود علوی، از استادان پیش از انقلابی بودند که در گروه جغرافیای دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دکتر نقی لطفی

یاد شریعتی به‌خیر

رجایی بخارایی از جایگاه مهمی برخوردار بودند. اما اگر از بابت جذائیت، اثر گذاری، سیاسی‌بودن و نگرش‌های انقلابی بخواهیم نگاه کنیم، بدون شک کسی شبیه دکتر نبود. شریعتی برای کشور سرمایه‌ساز بوده است و قیاس او با سایر استادان شاید اشتباه باشد. او ادامه می‌دهد: دکتر در کلاس درس، تدریس نمی‌کرد؛ بلکه در سش در لفافه سخنان دینی و انقلابی اش نقشه افش بود و سوالات رانیز طوری طرح می‌کرد که گویی به‌دنبال آسیب‌شناسی است تا بررسی و خوانش روایی تاریخ، این مسئله و شیوه تدریس او که همیشه بدون جزوه یا پر به که در کلاس درس حاضر می‌شد، برای من الگویی شد که در زمان تدریسم به شیوه او تدریس کنم که البته مستلزم دانش بالا و قدرت حفظیات تاریخ بود. شاید من در آن دوران در خط فکری شریعتی قرار نمی‌گرفتم، اما آنچه معلوم است، او استاد ما و شخصیتی جریان‌ساز در تاریخ معاصر ایران و در دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد بود.

دکتر مهدی بلالی مود

روزهای دانشجویی و ۱۵۰ جانباز جنگی

پروفیسور مهدی بلالی مود از مفاخر علم‌شناسی در جهان و استاد متخصص همین گرایش در دانشگاه علوم پزشکی مشهد است که در سال‌های ابتدایی دهه ۵۰ با سمت مربی پزشکی قانونی و مسمومین دانشکده پزشکی مشهد مشغول به کار شد. پروفیسور بلالی از آن دسته استادانی است که در زمان تحصیل خود اقدام به نگارش کتاب کرده و «کاربرد شیمی در زندگی» را در سال ۱۳۴۶ نوشته است. بلالی از دوران خدمت در دانشگاه علوم پزشکی مشهد خاطرات فراوانی دارد اما شاخص‌ترین خاطره‌ای که به آن اشاره می‌کند، به زمان جنگ تحمیلی بازمی‌گردد؛ «تلخ‌ترین خاطراتم از زمان شروع حملات شیمیایی در زمان جنگ بود. یک شب در منزل بودم که به‌من خبر دادند تعداد زیادی از جانباز شیمیایی با هواپیما به مشهد منتقل شده و همین راه و مسلك خدمت صادقانه به مردم را سرلوحه خود قرار داده و حتی توصیه‌اش به پزشکان جوان و شاگردانش همین بوده است که هر کاری برای بیمار انجام می‌دهند، با عشق، علاقه و برای رضای خدا باشند، نه برای پول و مادیات.»

دکتر عادل سپهر مدیر حوزه ریاست و رتبه‌شومی دانشگاه فردوسی مشهد

ایران، دومین دانشگاه جامع کشور در نظام‌های رتبه‌بندی علمی، جزو ۵۰۰ دانشگاه برتر جهان در نظام رتبه‌بندی لاین، دومین دانشگاه سبز ایران، دومین دانشگاه در نظام رتبه‌بندی وبومتریک، موفق‌ترین دانشگاه در دیپلماسی علمی با بیشترین دانشجوی بین‌الملل در ایران و ده‌ها افتخار دیگر است که حاصل ۷۰دهه

مشهد هستند. دانشگاهی که میراثی گران‌سنگ از حمیت بزرگ‌مردان و همت نیکوژنانی است که کوشش گذشته ایشان و تلاش و دلسوزی امروز خانواده بزرگ آنان، بال‌ندگی آن را موجب گشته است. دانشگاهی که در سال ۱۳۲۸ متولد گشت و اکنون در هفتادسالگی خویش، بزرگ‌ترین قطب علمی شرق

دانشگاه هفتادساله فردوسی مشهد اکنون آماده می‌شود تا گذشت ۷۰دهه افتخار، سربلندی و نام‌آوری خویش را با حضور چهره‌های علمی و هنری ایران‌زمین به تماشا بنشینند؛ با آنان که روزی این بزرگ‌ترین مهد علم و ادب پهنه خاوری ایران‌زمین، جایگاه رشد علمی و خردورزی ایشان بوده است و با آنان که اکنون در بالاترین جایگاه‌های علمی و هنری، مایه افتخار خانواده بزرگ دانشگاه فردوسی

هفتادسالگی دانشگاه فردوسی مشهد

یادداشت

دانشگاه فردوسی در خاطرات استادان پیشکسوت مشهد

روزهای خوش دانشگاهی

زمان، بانی تشکیل دانشکده‌هایی شدند و خالصانه در این مراکز به تدریس مشغول شدند. آنچه در روزگار اکنون در فضای علمی دانشگاه فردوسی و دیگر دانشگاه‌های مشهد و چه بسا خراسان به چشم می‌خورد، حاصل تلاش همین عالمان فاضل است. ادامه این متن جملاتی از چنین دانشمندانی است: درباره روزگار طلوع علم در مشهد.

ایستادگی بر آموزه فردوسی بزرگ «خرد باید و دانش و راستی» است. اکنون که خانواده دانشگاه فردوسی مشهد آماده می‌شود تا در شهر امام رفوف، رضاع) و در سرزمین علم و ادب ایران، خراسان، بانگ افتخار آفرینی خویش را در کنار بزرگان ایران فریاد زند، خرسندم که به‌عنوان عضو کوچکی از این خانواده پرافتخار در کنار نام‌آوران و اندیشمندان فرهیخته ایران، در دانش و ادب خویش می‌افزایم. ●